

LIBERTATEA

Abonamentul:

Preţul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, „Foaia de glume „Bobîrnaci” şi broşurile „Spicuri Economice”, este pe un an 10 cor. pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. la an! „Lib.” cu „Foaia Int.” pt. economi 6 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foaie naţională politică.

o o o

Apare LUNIA ŞI JOIA

Inserţiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La inserate ce se dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserţiunile ca şi abonamentele, să plătesc înainte.

== Manuscriptele nu să dau înapoi. ==

Din foaia de Luni:

Am avut în numărul nostru de Luni descrierea pe larg următoarele întâmplări şi stări de pe cîmpul de războiu:

— Luptele dela hotarele franzeze: Armatele franceze au fost împinse napoi din Alsaţia Lorena, aşadar de pe pămîntul German pe care intraseră, şi acum se dau lupte în jurul cetăţilor dela hotarele franceze: Lille, Maubeuge, Longwy, şi celelalte.

— Cetatea Longwy, cea dinţii pe pămînt francez, la hotarul despre Luxemburg, a căzut după o luptă cumplită de aproape trei săptămîni!

— La hotarele franceze despre Belgia, în Franca de miază noapte, oştile franceze, unite cu ajutoarele engleze, au fost puse sub comanda unui general englez, Sir John French.

— Ministrul francez de războiu o poruncit trupelor franceze ce se mai aflau în Lotaringia, pe pămînt german, să se retragă şi ele venind cu toatele în sus, la hotar înspre Lille pe unde vor să străbată Nemţii, că acolo e lipsa mai mare de punerea tuturor puterilor.

— La hotarele ruseşti se dă luptă pe un front de aproape 400 kilometri.

— Aripa stîngă a armatei noastre, avînd să lupte pe copriusul dintre rîurile Wiestă şi Wiepż, spre Lublin, a avut o mare biruinţă asupra aripei drepte a armatei ruseşti ce venea în faţă pe acest coprius. După luptă de vre-o 3 zile, au respins pe Ruşi spre Lublin.

— Luptă grea dă centrul a cestor armate, în sus de Lemberg şi pe aripa dreaptă a armatelor noastre (spre Bucovina).

— Din Cernăuţi au fugit peste 10.000 de locuitori prin Austria, spre Viena, de frica Ruşilor!

— Cum luptă Cazacii? Istoriisirea unui husar venit acasă rănit.

— Păţania alor 5 divizii de husari honvezeşti, căzuţi între armate tari ruseşti. Au fost rău zdrobite.

— La hotarele germane: Ruşii au străbătut în Prusia de sus, pe la Gumbinen ajungînd până la Elbing, sub Danzig, unde s'au dat lupte foarte sîngeroase.

— La Gilgenburg şi Ortelburg înse, Ruşii au fost respinşi de Germani spre hotarele Galiţiei.

— În Belgia Namurul a căzut, Antwerpenul se pregăteşte de mare luptă. Belgienii aruncă coşniţi de albine asupra oştilor germane cînd intră în oraşe. Germanii pedepsesc aspru oraşele şi ţinuturile ce li se împotrivesc.

— Germania, avînd lipsă de trupe regulate din Belgia pentru luptele în Franca, şi a chemat gloatele, ca ele să fie de pază în Belgia şi oraşele cuprinse aci.

De şapte zile se tot bat într'una în Galiţia un milion de oameni,

şi nu se pot dovedi!

Aripa dreaptă a armatei ruseşti a fost respinsă de aripa stîngă a armatei austroungare, care a intrat în Rusia până aproape de Lublin. — Centrul însă, din sus de Lemberg, nu se poate învinge unul pe altul.

Aripa stîngă rusească a străbătut în Galiţia până la Nizniow, unde se bate cu aripa dreaptă austroungară,

O armată rusească de 250.000, intrată în Prusia, din sus de Mlava, e în luptă mare cu Germanii, cari au împresurat'o din trei părţi şi vor s'o prindă! I-au luat ci-că vre-o 30.000 de prinsoneri.

Lupta mare din Galiţia!

Mersul războiului contra Rusiei, se află azi cam în următoarea stare:

Germania îndreptîndu se întii asupra Franciei, a trimis pe Austroungaria, să iee ea întii lupta cu Ruşii, prin Galiţia şi Bucovina.

Austroungaria şi-a împlinit chemarea aceasta, trimiţîndu-şi cît numai a putut mai mult din oştile sale contra Rusiei. Oştile austroungare se întind pe tot hotarul dela marginea Bucovinei, pînă la marginea Germaniei, pe toată linia cîtă se atinge cu Rusia!

Inima (centrul) armatei

noastre austroungare razimă pe Lemberg, în Galiţia, iar aripa ei stîngă, dela Przemysl spre Cracovia (Krakau), iar aripa dreaptă razimă pe Bucovina.

Tot aşa se pare a fi aşezate şi oştile ruseşti: aripa lor dreaptă, e pe la Lublin, în faţa aripei stînge a noastre; centrul (inima, grosul) lor, cam în faţă cu centrul nostru; iar aripa lor stîngă venind din Basarabia, stă în faţă cu aripa noastră dreaptă.

Până în săptămîna trecută, au fost ele încăerări mai mărunte de trupe împinse nainte, mai mult în scop de cerce-

tare a locurilor sau ca trupe coperitoare nainte ori în laturi, a trupelor celor mari. Dar acelea au fost numai ciocniri neînsemnate.

În săptămîna trecută însă, s'a început lupta cea mare, între grosul acestor oşti puse faţă în faţă, — izbindu-se aripele unele asupra altora, şi centrul, inima lor, una asupra alteia!

De şapte zile ţine într'una grozava încăierare, şi până azi, Mercuri, cînd scriem aceste şire, ea încă nu e hotărîtă! Sau cel puţin aici nu s'a aflat încă.

Ştirile ce vin însă, dau nădejde de izbîndă pe partea armatelor austroungare.

laca cum:

Aripa stîngă.

Aripa stîngă austrongară, care era aşezată dela Tarnow (oraş în Galiția) spre Przemysl, înaintînd spre hotarele ruseşti printre râurile Wista (Vistula) şi San, — a ajuns la hotarul rusesc în colţul ce se vîră cu râul Vistula în Rusia, şi pe aci au călcat pe pămînt rusesc, chiar înainte de ce Ruşii ar fi sosit la hotar, şi a trecut ea, aripa asta stîngă austrongară, pe pămînt rusesc. S'a întîlnit cu aripa dreaptă rusească la oraşul Krasnik, în Rusia, şi, încăerîndu-se, după luptă grea de trei zile, la mijlocul săptămîinii trecute, a respins pe Ruşi, cari s'au tras napoi printre Vistula şi Wieprz, în sus spre oraşul lor Lublin. Peste 2 zile cele două aripe s'au întîlnit de nou faţă în faţă, din sus de Krasnik, sub Lublin, la Niedzvica-Dusa, şi s'a dat între ele o nouă, foarte sîngeroasă încăerare, care s'a sfîrşit tot cu respingerea Ruşilor mai în sus!

Aşa aripa aceasta stîngă a armatei noastre, şi-a început lupta cu izbînzii însemnate asupra aripei ruseşti ce o avea în faţă. — Azi ea se află sub Lublin, aşadar pe 50—60 kilometri în lăuntrul Rusiei. Şi veştile ce vin despre mişcările ei, sunt tot bune.

Centrul

sau inima oştilor austrongare, care razimă pe Lemberg, oraş mare şi întărit, în Galiția, — duce luptă cumplită contra centrului rusesc, care se apasă cu toată puterea aci, în linia spre Lemberg, ca să străbată în Galiția şi să cuprindă cumva Lembergul. De şapte zile acum se dau aci, dela Lemberg în sus, apoi în dreapta şi 'n stînga lui, spre hotarele ruseşti, cele mai sîngeroase şi grele lupte, şi uriaşii ce-şi stau faţă 'n faţă, tot nu se pot încă dovedi unul pe altul!

Conducerea armatei nu lasă să vină ştiri despre meritul luptei, decît aşa ziceri cari să lumineze cîtva în suflete, dar să nu spună prea mult. Marţi, de pildă, am avut aici numai ştirile date Luni, dela comanda armatei, cari spun numai atîta:

»Uriaşa luptă curge într'una. Ne vin tot ştiri priincioase. Timpul e frumos, prielnic luptei. Avem cele mai bune nădejdi în o reuşită a armelor noastre»...

Mercuri aveam ştirile de Marţi, venite dela staţiunea de vestire a foilor, spunînd:

»Starea pe cîmpul de luptă e neschimbată. Dar nădejdi bune! Ea şasa zi a luptei dela Lemberg!»

În aceeaşi zi, se dau următoarele telegrame:

Viena, 31 Aug. — După ştiri sosite aici la locuri chemate, oştilor noastre cari înaintează spre Lublin (aripa stîngă) venind despre Krasnik şi Zamosce, s'a mai adaus o armată ce înaintează despre Socal în sus spre Wladimir-Wolinsky».

Această ştire numai aşa s'ar putea înţelege, dacă armatele noastre din sus de Lemberg, ar fi rupt deja împotrivirea centrului rusesc, şi l'ar fi respins, — căci el cade tocmai dinspre Wladimir-Wolinsky în jos spre Lemberg. Dar aici poate fi o greşală, căci o altă telegramă, tot din aceeaşi zi spune:

Viena, 31 Aug. — După cum telegrafiază corespondentul (vestitorul) de război al ziarului »Reichspost« (foaie la care lucrează ofiţeri), războirea aci, din sus de Lemberg, poate să ţină încă mai multe zile, pentru-că pe amîndouă părţile stau în luptă puteri armate mari!

»Ruşii, respinşi ici ori colo, iarăşi se adună în şanţuri de puşcare. Iar în contra acestora, un atac din front (din faţă), ar fi fără folos şi ar fi împreunat cu pierderi foarte mari. Deaceea trupele noastre vor fi silite a face mişcări îndelungate de încungiurare.»

Aşadar aci, în centru, până azi, Mercuri, n'avem ştire să se fi hotărît încă lupta cea mare.

Aripa dreaptă

a armatei noastre, stă, tot aşa de o săptămîină, în luptă tot aşa de cumplită, cu aripa stîngă rusească, cea venită dinspre Basarabia şi despre Bucovina. Această aripă rusească a intrat cam atîta de mult pe hotar austriac, cît a intrat aripa stîngă austro-

ungară pe pămînt rusesc. Aripa stîngă rusească a ajuns pîn' la oraşul Nizniow, din Galiția austriacă (din sus de Bucovina). Despre luptele aripei noastre cu această aripă stîngă rusească, avem Mercuri numai atîta ştire:

»In aripa dreaptă (a noastră) să dau de mai multe zile lupte foarte mari, — cari pregătesc o reuşită priincioasă nouă».

Acestea sunt până azi ştirile, cari fac pe fiecare om să aştepte aşazicînd cu răsufierea oprită veştile mai nouă, cari pot să sosească în fiecare clipă.

Asta în ce priveşte încăerarea între Austrongaria şi Rusia.

*

Părerii de foi maghiare asupra sorşilor luptei.

Toate ziarele maghiare scriu articli mari asupra luptei celei aievea grele ce se dă în Galiția, în faţa Lembergului şi în Rusia sub Lublin. Toate leagă bune nădejdi, că sfîrşitul acestei mari îmbălsşeri, va fi princincios armelor Monarchiei, — dar îşi fac socoteala şi cu întimplarea de a nu reuşi deplin chiar acum. Iacă ce spune foarte răspînditul ziar »Az Est« (30 Aug):

»Aşezările războiului sunt pentru noi (armatele austrongare) negreşit priincioase, căci Ruşii nu au dela Lemberg în sus, nici spre răsărit, nici o linie de apărare, — şi dacă ei vor perde lupta aceasta, atunci oştile noastre vor putea înainta prin hotarul rusesc mult mai uşor, decît dacă n'ar fi bătut oştile ruseşti în o luptă aşa de hotărîtoare!

»Dacă inse s'ar întimpla, aceea ce de altfel e aşazicînd eschis, — ca oştile noastre să nu poată opri înaintarea rusească spre Lemberg, — atunci noue ne e asigurată altă linie de apărare: linia ce urmează după asta (după Lemberg) şi lanţul de munţi ai Carpaşilor, prin cari a trece nu se poate aşa uşor»!

Intre Germania şi Rusia

s'au dat zilele astea lupte mari în Prusia de Nord. Oastea rusească de care am pomenit în numărul trecut, că s'a lovit de cea germană la Gilgenburg şi Ortelsburg (din sus de Mlava) — a fost împresurată de oştile germane! Oastea rusească s'a rătăcit prin locurile numite, cari sunt foarte băltoase, mlăştinoase, şi greu de umblat pentru oşti aşa mari.

Germanii cunoscîndu le, au împresurat pe Ruşi din trei părţi, împingîndu-i spre locuri tot mai rele, — şi prinzînd din ei aşa în lupte pe rînd, ci-că până la 60.000, şi pe urmă, după o telegramă din Berlin, ci-că întreagă oastea asta rusească ar fi capitulat, s'a dat prinsă, cu 514 tunuri ce aveau.

Nădejdea Germanilor de a ajunge la Varşovia.

Rusia are în Polonia rusască o cetate foarte tare, Varşovia (Warschau), chiar la mijlocul Poloniei. Dacă e ca armatele aliate germane austrongare să străbată în Rusia, ele trebuie să ajungă acest punct, Varşovia, şi să-l cucerească, izgonind pe Ruşi de aci.

Intr'acolo şi merge azi lupta: Dacă trupele noastre vor răzbi a înfrînge pe Ruşi acum în Galiția, ei se vor retrage prin ţara lor în sus, o parte spre Varşovia, alta spre alte cetăţi, ca Rodno, Bresc şi Ivangorod, cari cad spre răsărit dela Varşovia şi formează, cu Varşovia împreună, o linie de apărare ce stă în calea unei înaintări din jos în sus. Germanii după ce vor fi prins armata rusească cea din sus de Mlava, care a înaintat în Prusia între Ortelsburg, Hohenstein şi Soldau, ori vor fi respins'o napoi în ţara ei, — apoi va cobori spre Varşovia dela Miază-noapte în jos. Altă armată, venind dinspre Apus, ci-că a înaintat prin Polonia pîn' la Piotrkow, oraş ce cade în linie spre Varşovia, iar ale noastre armate, aripa ce a biruit la Krasnik, merge din jos (dela Miază-zi) în sus, tot spre Varşovia! Aşa înaintarea spre această cetate se face, ori se va face, pe trei raze, din trei laturi: dela Miază-noapte, dela Miază-zi şi dela Apus.

O telegramă din Viena, vorbind despre trupele germane duse din Belgia în Prusia, spune, că acele trupe, aflătoare acum la hotarele ruseşti, vor putea ajunge după un marş de cinci zile, la Varşovia! Ba vor putea da ajutor şi armatei noastre Austrongare, ce se luptă cu Ruşii în jos dela Varşovia, în Galiția.

2070 prinsoneri ruşi.

În lupta dela Krasnik aripa stîngă a armatei noastre a avut o învingere asupra aripei drepte a armatei ruseşti încă în săptămîina trecută. În această luptă au căzut mulţi ruşi, şi mulţi au ajuns în prinsonerie.

Din Zolna vine ştirea cu datul de 29 Aug., că pe acolo în 28 seara a trecut un transport de 2070 prinsoneri ruşi, cari toţi au căzut prinşi în ciocnirea dela Crasnik. Între ei se află şi 19 ofiţeri. Prinsonerii sunt aproape toţi infanterişti din ţinutul Lublinului de la regiamentele ruseşti: 7., 9., 70., şi 71. Sunt şi cîţiva cazaci şi tunari.

O maşină de zburat rusească prinsă la Lemberg.

Lemberg 28 aug. — Duminecă dimineaţa chiar cînd un transport de prinsoneri ruşi trecea pe aici, o maşină de zburat rusească, venind dinspre Sokal, a zburat peste oraş. Mişcarea numai dăcît a luat-o la ţintă, mii de gloanţe zburau spre aeroplan şi se vede că unele din ele au nimerit-o şi i-au stri-

cat ceva, căci mașina nu de-
parte de Lemberg a fost silită
să-și întrerupă zborul și să se
scoboare pe pământ austriac.

Cît ce a atins pămîntul, ma-
șina a fost prinsă de soldații
nostri împreună cei doi ofițeri ruși
cu numele: *Martiev* și *Mittren*
ce erau în ea, pe cari i-au fă-
cut prizonieri trimițîndu-i dim-
preună cu mașina la Lemberg.

La hotarele franceze.

Lupta pe frontul cel mare
spre Franța acum pauzează în
parte, de cîteva zile. Nu e asta
odihnă, ci pregătire cu
zor și în tăcere, a unor noue
lovituri mari între cei doi
inimici înverșunați!

Germanii lucrează din răspu-
teri în Belgia la pregătirile pen-
tru impresurarea Antwer-
pen-ului și la schimbarea oștilor
regulate, cari sînt trimise parte
la hotarele franceze, pentru ata-
carea cetăților ce le stau în
drum, parte la hotarele rusești!

Belfort-ul e azi cetatea asu-
pra căreia s'au îndreptat cu pu-
tere oștile germane. El se află
aproape de punctul unde se în-
tîlnesc hotarele francez, german
și al Elveției (*Schweitz*-ului),
fiind cea dintîi cetate pe pămînt
francez, mai aproape de
hotarul nemțesc.

Din *Zürich* (Elveția) se tele-
grafiază cu data de 31 Aug:

„Ieri și azi au fost
lupte mari, cari mai țin
și azi, în jur de *Belfort*!

„Germanii au izbutit ieri
noapte a cuprinde punctul în-
tărit *Belchen*, din sus de *Bel-*
fort, unde au cucerit mulțime
de tunuri grele, și azi ei pușcă
deja asupra fortului (punctului
întărit) *Girromagni*, alt punct
apărător al *Belfortului*“.

Așa, cucerind punct după
punct, vor reuși a lua însași ce-
tatea, — cu lupte mari și grele,
— și așa vor înainta apoi spre
lăuntrul Franței, trecînd din
cetate în cetate, spre Paris.

Comandantul cetății Longwy.

Viena, 28 Aug. — „*Viener All-*
gemeine Zeitung“ are știrea din Ber-
lin, că cetatea din granița franceză
Longwy, a fost apărată cu multă
vitejie și comandantul cetății numai
atunci a predat nemților orașul,
cînd nu i a mai rămas de cît un
singur tun întreg!

Pentru jînuta lui vitejască, moș-
tenitorul de tron german la predare
nu l-a desarmat de sabie, ci l-a
lăsat-o comandantului, s'o poarte și
și în prinsoare, ca semn de vitejie.

Trupe germane din Belgia, aduse contra Rusiei

Viena, 31 Aug. — Ziarul *Neues*
Wienes Tagblatt ține a ști, că Ger-

mania, văzînd că Rușii au intrat în
Prusia, a grăbit a trimite ajutoare
oștilor germane din Prusia, și că a
trimis chiar oști din cele cari
au luptat în Belgia, în jur de
Lüttich și *Namur*, — și că cu aju-
torul acelora, s'ar fi impresurat oas-
tea ruscă de din sus de *Mlava*,
care e vorbă a fi prinsă.

În Belgia Germania a trimis nu-
mai gloțeși pentru a ținea paza
în orașele cuprinse și în părțile de
fară cucerite.

In Belgia

s'a dat o luptă între oștile
belgiene din Antwerpen, cari au
ieșit să atace pe cele germane
ce se vedeau sub zidurile cetă-
ții la miază-zi Germanii s'au
făcut că se retrag și belgienii
au înaintat după ei, până s'au
trezit într'o cursă mare, erau
cuprinși de trei laturi de
foc. S'a început o luptă cum-
plită, în care belgienii au suferit
perderi simțite, până s'au putut
retrage în cetate, spre a fi scu-
tiți de focul ucigaș.

Incolo: Germanii au pus
o dare deosebită asupra
Belgienilor, din ale cărei venite
vor să dea ajutor familiilor
germane de acasă, cari
au pierdut vre-un tată ori
fiu sau frate în luptele din
Belgia. Să le plătească Bel-
gienii despăgubirea și ajutoarele
ce li-se cuvin acelor familii.

Întărit e Parisul?

— Și cum de tare? —

Iată o întrebare pe care și-o
pune multă lume, — căci e de
prevăzut, — cel puțin după ști-
rile ce se dau din izvor ger-
man, — că nu peste mult oș-
tile biruitoare germane, vor fi
răzbit și prin șirul de cetăți de
pe pământ francez și vor fi vă-
zute de nou sub zidurile Pari-
zului, — pe care îl cunosc dela
1870. Atunci încă nu s'au oprit
până nu au intrat în inima țării
dușmane, în frumosul Paris. Aci
apoi au dictat pacea!

Același e și azi planul Ger-
maniei.

La 1870 Parisul nu avea
aproape nici un fel de întărituri
în jurul său, doar Impărații Fran-
ciei nu se temeau că o oaste
inimică să se poată apropia până
sub murii Parizului.

La 1870 li s'au schimbat
părerile și, după ce strălucitul
lor oraș a fost odată călcat de
copitele răsunătoare ale cailor
germani și străzile lui lucii s'au
zguduit sub grelele tunuri pru-
siace, — s'au pus pe lucru, a-l
începe cu un briu de forturi (în-
tărituri), din cari altădată să-l
poată apăra mai bine.

Ziarul „*Az Est*“ vorbind des-
pre întărirea orașelor capitale
ale Europei, spune:

„*In vreme ce Franța și-a zi-*
dit capitala sa Paris, drept una
din cele mai mari cetăți ale lu-
mii! — în vreme ce România
și-a închis Bucureștii, Bel-
gia Antwerpen-ul, Italia pe
Roma eternă, mica Danie pe
Copenhaga, capitala sa, cu în-
tărituri puternice, — în monar-
chia noastră până acum nu s'au
luat masuri de acest fel“...

Înțelegem dar din asta, că
și Parizul e, ca și Bucureștii,
foarte întărit.

Mai nou.

— Știrile de azi, Joi dimineața. —

Lupta din Galiția tot ține,
fără a se fi putut încă răpune
războitorii unii pe alții. Iaca te-
legramele mai nouă:

Viena, 1 Sept. — Azi, a
septea zi, lupta ține într'una! Oș-
tile noastre fac uriașe încordări a
tuturor puterilor lor, doar vor
zmulge biruința pe partea lor!

Dărimarea luptei pe o parte
ori alta, în centru, nu mai poate
fi departe. Dar la aripa dreaptă
(cea despre Bucovina), deși sta-
rea ne e statornic princișoasă, ea
nu s'a schimbat!

Grupa de oști despre răsărit
(dinspre Bucovina) aflându-se în
așezări întărite minunat, a putut
opri pe loc năvala puterilor mult
mari rusești, și avem cele
mai bune nădejdi.

Budapesta, 1 Aug. — Din
jurul Lembergului se telegra-
fiază: Ziua e timp frumos, cu
soare, care e princișoasă luptelor,
dar nopțile sunt foarte
reci.

Ne vin răniții.

Au început să vină și pe la noi,
sărmanii noștri soldați răniți în lup-
tele foarte sîngeroase din Lemberg!

Mercuri la amiază au sosit și la
Orăștie 9 răniți, sara alți 5, afară
de cei mulți cari s'au oprit pe la
marile spitale din Cluj și din Ga-
liția însași

Acei cari sosesc pîn' la noi,
sunt numai cei răniți mai ușor,
cei greu răniți sunt ținuți acolo ori
opriți în spitalele orașelor mai a-
propiate de cîmpul de luptă.

Cei mai mulți sunt răniți de
șrapnele (gloanțe mărunte im-
proșcate din gloanțele de tun ce
se sparg cînd se lovesc de pămînt).
Ei au adus cu ei și gloanțe rusești,
cari sunt mult mai subțiri ca ale
noastre și ascuțite, încît trec ușor
prin trup și nu fac rane grele, nu
rup, numai sfredelesc rane ce se
pot vindecă ușor.

Iubiții noștri soldați, cari s'au
întors, au fost primiți cu multă

stimă și îngrijire, hrăniți și cinstiți
cu ce li-i de lipsă și așezați în
spitalul pregătit pentru ei în ca-
sarmă.

La fiecare tren iese o mică
trupă de sanitari, cari să-i întim-
pine și să-i conducă în oraș.

Fie salutați cu tot caldul inimii
noastre și Dumnezeu răsplătească-
le jerfa cea mare ce au adus, ră-
vărsînd zile mai bune peste viața
lor și peste a neamului, ai cărui
fii viteji sunt.

Răniți de pe cîmpul de luptă
cu Rușii, au sosit la Budapesta
Marți seara (1 Sept.) peste 500,
cari toți, după cum spun ei înșiși,
a fost răniți *Simbătă* ce trecu, în
lupta crîncenă din jurul *Ro-*
hatinului (*Galiția, din jos de Lem-*
berg). Dimineața a sosit un tren
cu ofițeri răniți, vre o 30.

— La *Dobrișin*, tot Marți, au
sosit peste 200.

— La *Szombathely* au sosit tot
atunci de pe cîmpul de bătae cu
Sirbii: 500 răniți. Spun că au fost
răniți în luptele din jurul rîului
Drina, date mai înainte, — până
a nu înceta războirea.

— La *Viena*, din Galiția au
adus în 1 Sept: 224 răniți.

„Dela Rohatin...“

Am primit înainte cu vre-o 10
zile o scrisoare din Rohatin, în
Galiția, dela dl *Sabin Opresan*,
profesor al școlii de fete din Sibiu,
dus acolo la războiu... Rohatinul
e pe la mijlocul Galiției, între Lem-
berg și *Niznirov*, cam 85 kilometri
în lăuntrul Galiției.

Și azi celîm în foji, că au sosit
la Pesta de odată 500 de răniți,
„cari au fost loviți de gloanțe în
luptele dela Rohatin...“

Așa vedem, că și regimentul
nostru românesc de aici, și alte re-
gimente ardeleni, au fost duse în
aripa dreaptă a armatei noastre,
dela *Naznirov*, peste Rohatin spre
Lemberg, — unde, cum spun ra-
poartele, ei să ajin cu multă tărie
năvalei rusești, ce vine cu putere
mare! Și în fața lor, pe cine or fi
avînd? Regimentele, tot românești,
din *Basarabia*..., cari încă, uite,
luptă cu atîta vitejie, că de o săp-
tămînă și încă nu pot fi răpuse de
ale noastre...

60.000 prinși.

Berlin, 1 Sept. — Lupta
cu Rușii strîmtoarăți între Gil-
genburg și *Ortelsburg* s'a sfîrșit
cu biruința Germanilor. 60.000
de Ruși au căzut în prinsoare
Număroasele lor tunuri au fost
risipite și stricate!

Privitor la această luptă a
Germanilor contra Rușilor, se zvo-
nise și pe aici, a venit chiar o te-
legramă pe temeiul știrilor date dela
Berlin, care ne vesteau, ieri, Mer-
curi, că cele 250.000 de Ruși au
fost prinși de Germani! Azi
celîm în ziarul „*Az Est*“ din Pesta:

„Încă ieri se dase aici (în Pesta)
știrea, că Nemții au secerat o mare
biruință asupra Rușilor, — ba pe urma
unei știri trimise din Berlin, s'a răs-
pîndit chiar zvonul, că au reușit a
prinde pe cei 250.000 de Ruși.

Această veste din cale-afară um-
flată, nu a primit adevărire, — dar
s'a adevărit atîta prin vestirea genera-
lului *Stein* (cel peste știrile de pe cîm-
pul de luptă) că au fost prinși
60.000 de Ruși din acea armată strîm-
torată.

Așa mai credem și noi.

Răniți

din luptele cu Sirbii.

În săptămîna trecută Marți, Mercuri și Joi, au sosit la Budapesta și Segedin grupe noi de răniți de pe cîmpul de luptă cu Sirbii. Ziarul „Pești Hirlop“ care aduce regulat știrile despre transportarea răniților, spune următoarele:

Marți dimineața (25 aug.) cu trenul de la 1/2 la 6 ore, au sosit la Budapesta dinspre Serbia 124 de răniți. Aproape toți au răni pricinuite de gloanțe. Cu trenul de la 3/4 la 8. au sosit 17, iar Miercuri dimineața 121 răniți.

La Seghedin au adus tot cu trenul de Marți dimineața 380 și după amiazi cu trenul de la 2 ore: 450 răniți. Toți aceștia au primit rănile în lupta crîncenă ce s'a dat cu Sirbii la Șabaț.

Joi dimineața încă au sosit răniți. (Nrul acestora nu e pus).

Așadară Marți (25 aug.) și Miercuri dimineața, au sosit de tot la Budapesta și Seghedin, 1091 răniți dinspre Serbia.

Din România.

Ținuta României e încă și azi desbătută foarte mult în cercurile oamenilor ce se interesează mai de aproape de mersul acestui războiu. Mulți spun, că ea ar inclina spre Austro-ungaria, după Regele ei, alții că ba spre Rusia, după Principele ei de Coroană. Drept lămurire se dă următorul răspuns pe care dl Marghiloman, fost ministru de interne, l'a dat la întrebările ce i-s'au pus în privința asta de redactorul unei foi mari. Dsa a zis:

— În sfatul de Coroană dela Sinaia, eu mi-am spus părerea, ca căpetenie a unui partid. N'am fost nici pentru o parte, nici pentru alta, ci ca să stăm neutri, neamestecați. — Și anume, din cei 18 bărbați de stat români cîți au luat parte la sfat, 17 înși am votat pentru a fi neutri, — și numai 1 pentru a intra în foc alături de Austro-ungaria. (Cel unu a fost dl P. Carp, care a spriginit părerea de acest fel a Regelui, ceialalți au fost contra amestecului).

Ținuta aceasta a României, până azi nu s'a schimbat.

Și ea ar putea fi schimbată numai de Rusia, dacă, peste voia României, i-ar călca hotarele, spre a trece peste Moldova în Bucovina, cînd România s'ar apăra cu arma și — s'ar trezi și ea încurcată în războiu! Intrucît Rusia nu va face acest lucru — și ea așa zice că nu are să-l facă, — România va scăpa de marele val al purtării de războiu în acest uriaș pîrjol al Europei.

Apucături

căzăcești și sirbești în luptele cu ai noștri.

Celîm în „Aradi Közlöny“:

Cătanele sosite de pe cîmpul de luptă cu rușii și sirbii, povestesc o mulțime de lucruri interesante despre felul acestora de a lupta, și spun că și sirbii, dar mai ales cazacii, sunt din cale afară vicleni, că tot într'una cu aceea își bat capul, cum să înșele, cum să tragă pe sfoară pe ai noștri?

Un husar ne-a povestit despre apucăturile cazacilor (călăreții vestiți ai rușilor) între altele următoarea întâmplare:

Eram pe la hotarul Bucovinei, de unele trecuserăm pe pămînt rusesc vre-o 300 de husari, sub comanda unui locotenent, ca să spionăm pe dușman. Abia înaintarăm cîțiva kilometri cînd iată că ne iese în cale o trupă de cazaci. Erau vre-o mie, și totuși, ce să vezi?, cînd se apropiară mai tare de noi, atunci de odată, ca la comandă se întoarseră și ca și cum s'ar fi spăriat de ceva, o luară la fugă, împrăștiindu-se în toate părțile. Să înțelege noi ne-am luat după ei. Fugeau de gîndea că să prăpădesse lumea, — noi tot după ei. Deodată, cum erau ei împrăștiați, se adună tot mai mult cătră olaltă ș'apoi domolindu-și fuga, din galopul cel mai nebun, merg în trap. Noi îi ajungem și cînd suntem mai lingă ei, iată ce vedem:

Cazacii din șirele din urmă unul după altul se rostogolesc de pe cai ca butucii, cad jos, se fac că scapă cail și se i-au în fugă după ei să-i ajungă. Cail, de sigur erau învățați, — îi așteptau, ș'apoi cazacii cercau să i încalce iară, dar așa de neghiob se urcau pe ei, că nici nu erau bine în șea și iară se răsturnau! Cei din șirele de mai nainte se clătinau în toate părțile pe cai, de credeai că ori sunt beți ori apoi acum s'au suit înfîta oară pe cai, și nu știu călări.

Ne uitam la ei, și nu știam ce i aci? Mai nainte se duceau ca vîntul, acum merg numai în pași și uite la ei că se rostogolesc de pe cai și abia se pot ținea în șea!

Noi bine știam că cazacii sunt

călărești vestiți, doar de mici învață călăritul și nu ne vinea să credem că într'adevăr așa de neajutoraji se fie, cum se arătau. Ne gîndeam noi că aci nu e lucru bun, că vreau să ne tragă pe sfoară, dar totuși îi urmăream, vezi bine cu foarte multă grijă, că eram dornici să știm, că ce scop are tot circusul cel făceau naintea noastră? Cînd eram mai lingă ei, fugeau, și dacă să depărtau, apoi ne așteptau din nou, și să faceau iară că nu știu călări.

Ne-am mai dus noi cît ne am mai dus după ei, dela o vreme însă locotenentul ne-a făcut semn, că numai decît să ne întoarcem și să-i lăsăm dracului, căăștia vreau să ne înșele!

Ne-am întors. Cînd sosim în ta bără, acolo ni-se spuse, că mașinile noastre de zburat ne au văzut de sus urmărind pe cazaci și cumînți am fost că i am lăsat în știrea domnului, că de mai mergeam un kilometru, oblu în gura tunurilor și a mașinilor de pușcat rusești ne băgam!

Așadară cazacii ni se arătau nouă de călărești slabi și proști, numai ca să ne înșele să mergem după ei pîn' la locul unde erau așezate tunurile și grosul armatei lor, ca apoi să ne potoapă într'o clipită pe toți! Bine că nu i am urmărit mai departe.

Dela Sirbi ne povestește un oficer de-ai noștri răniți:

— Cînd în jurul Șabațului lua serăm la goană o trupă de vre o 300 de sirbi, aceștia se opriră deodată în loc, se întoarseră cu fața spre noi, apoi aruncîndu-și armele, ridicară mîinile în sus, în semn că se dau prinși! Noi ne apropiarăm liniștiți de ei să-i facem prizoneri. Cînd eram aproape de ei de vre o douăzeci și cinci de pași, ce să vezi?, sirbii noștri, ca la poruncă, bagă mîinile în sîn și în ceeaaltă clipită ne pomenim cu o ploaie de bombe zburînd asupra noastră! Noroc că nu toate bombele au nimerit și multe din ele n'au luat foc, că altfel pe toți ne prăpădeau dar și așa au căzut cu droaia din noi jerifă vicleniei sirbești!

„Știm că sunteți cu inima pentru Franția“...

Din Berlin se scrie o întîmplare interesantă.

În o sală de cele de frunte din Berlin, se dădea un Concert, al cărui venit să se dăruiască pentru ajutorul familiilor celor plecați la războiu.

Ambasadorul român la Berlin, dl Beldiman, a mers și dsa la acest Concert, dimpreună cu mai multe familii române aflătoare în Berlin.

Îndată cîțiva fruntași germani, văzîndu-l, au poruncit mu-

zicei, ca, în onoarea prețuitorilor oaspeți, să cînte imnul regal român (cîntecul sărbătorească Regelui României).

După sfîrșitul cîntării sărbătorești, Nemții din sală au făcut ovații (au strigat să trăiască!, și altele) la adresa oaspeților români, — iar unul din ei, un bărbat însemnat, s'a dus la dl Beldiman și l'a întîmpinat cu cîteva cuvinte, zicîndu-i printre altele:

„Știm că sunteți cu inima pentru Franția, — dar interesele (trebuințele și foloasele) statului pe care îl închipuiți aici la noi, vă poruncesc, să mergeți cu noi! Mergeți cu armata germană victorioasă, care cel mult în 15. Septembrie, va fi la Paris!“

Dl Beldiman a mulțumit de dragostea ce Nemții o arată pentru țara lui, — dar la celelalte vorbe și invitări, n'a răspuns cu nici un cuvînt.

Ce oști s'au izbit de-o laltă pe Valea Meuzei?

Paris, 30 Aug. — Ziarul „Echo de Paris“, vorbind despre luptele din urmă date în Belgia, în jurul Namurului și pe Valea Meuză, apoi pe frontul de foc din Lotaringia, — scrie:

»Duminecă au stat în față o oaste de 400 de mii Francezi, uniți cu 40 mii de Englezi, contra oștilor germane. Printre oștile franceze erau și trupele aduse din Africa, cîteva regimente. La început trupele africane au dominat terenul de luptă spre apus dela rîul Meusa, țînîndu-se bine. Garda germană trecînd înse la atac, oștile aliate (franceze și engleze), și mai ales trupele africane, nu au mai putut ținea cu izbîndă împotrivirea. Germanii aveau doar în contra noastră peste 700 de mii oameni, și așezările lor foarte priincioase!»

Ținuta Bulgariei.

Foia guvernamentală bulgară, „Utro“ aduce știri cu privire la încercările ce s'au făcut pentru a se ajunge la o înțelegere de o parte între Bulgaria și Turcia, de allă parte între Bulgaria și Grecia.

Din cele ce scrie numita foie, reese, că propunerea guvernului turcesc făcută zilele trecute la Sofia de Talaat-bey, de a se încheia o tovărășie de arme

turco-bulgară, la care să se alăture în urmă și România, a fost respinsă.

Iată în privința aceasta ce scrie ziarul „Utrok“:

„Cererea de căpetenie a Turciei prin mijlocirea lui Talaat bey la venirea sa la Sofia, a fost încheierea unei tovărășii de arme turco-bulgare.

Guvernul a răspuns la această cerere, că, cu toate că Bulgaria dorește să aibă și în viitor cele mai bune legături de vecinătate cu Turcia, totuși nu poate primi propunerea făcută.

Cu privire la tovărășia bulgaro-grecă, foile bulgare scriu, că primul ministru Radoslavoff ar fi învoit să primească o atare tovărășie, căci el a declarat că, cu mare bucurie așteaptă începerea desbaterilor asupra învoelii, și că delegații (trimișii) greci însărcinați cu ducerea în îndeplinire a acestui lucru, vor fi bine veniți la Sofia.

Ziarele bulgare știu a ști, că din partea Grecilor se vor trimite ca soli la Sofia, dăii: Zaimis fost ministru președinte și Politis, secretar ministerial.

Ce se crede

despre întovărășirea țarilor din Balcani.

În legătură cu vizita trimisului din partea Turciei: Talaat-bey, la București și Sofia, foile scriu multe despre-o viitoare tovărășie a statelor balcanice. Se crede că în curând la București se vor începe desbateri pentru a se ajunge la o înțelegere și că punctele de căpetenie, cari vor fi desbătute de trimișii țarilor la București, ar fi următoarele:

1. Grecia să dea napoi Turciei insulele de pe la marea Turciei, iar Bulgariei să-i dea napoi Cavalla. În schimbul acestora, Greciei i se va recunoaște tot ce-a câștigat în războiul balcanic și i-se va da Epirul (jumătatea de jos a Albaniei).

2. Serbia să dea Macedonia napoi Bulgariei. Așa Bulgaria ar ajunge a avea aceea ce dorea la sfârșitul războiului trecut, și ajunge și ea mulțumită și împăcată cu vecinele sale Sîrbia și Grecia. Cu toată această creștere a Bulgariei, care iară atinge echilibrul (adecă cumpăna de puteri azi în Balcani), România nu ar cere pentru sine nici o mărire de hotar în Balcani, însă în schimb ar avea să i-se chezeșuiască mână liberă pen-

tru împlinirea unui amestec în războiul de acum, care se desfășură în vecini de ea.

Căci, zic socotelile acestui plan, România se poate să fie silită a se amesteca în războiul spre Nord (spre Miază-noapte) deja în decursul războiului ori la urma lui. Și pe atunci dorește să aibă asigurarea de pace dela vecinii sei din jos de Dunăre, dela Bulgari.

Și așa mai departe, multe se cred, dar nime nu poate prevesti că se vor și împlini aceste lucruri întocmai așa cum se prezic ori se doresc azi, de cei ce nu cunosc toate amănuntele din politica mare.

— În legătură cu aceasta, cetim următoarea telegramă pe care o primește un mare ziar german:

Viena, 29 Aug. — După știrea ce o dă ziarul „Universul“ (din București), ministrul-președinte Brătianu a plecat ieri la Sofia (capitala Bulgariei).

Din asta se trage încheierea, că între cele două țări vecine ar fi pe cale înțelegeri ce sunt aproape de ținta lor. Ce anume să fie obiectul, nu se spune limpede.

NOUȚĂȚI

Logodnă. Dșoara Anicuța Moța și dl Dr. Sebastian Bornemisa, fidanțați. În loc de anunțuri, au dăruit 25 cor. comitetului din Orăștie pentru ajutarea familiilor lipsite a celor plecați la războiu.

Căciuli contra zăpezii și mânuși scutiitoare de mâni... Se vede că conducerea armatei se pregătește de o luptă îndelungată și grea cu uriașul dela Miază noapte, cu Rusia, — și pentru aceea, precum scriu ziarele din Pesta („P.H.“ 26 Aug.), conducerea armatei s'a adresat cătră femeile din țară, cu rugarea, să pregătească pentru soldați mânuși călduroase, bune scutiitoare mânilor, și căciule contra zăpezii.

Cei cari ar dori a face acest bine soldaților, să ceară îndrumări dela ministerul reg. ung. de culte din Budapesta, care le pune la îndemină modele (mustre) după cari să se pregătească căciulile și mânușile din vorbă. Ele trebuiesc făcute după aceeași mustră și din materie de aceeași culoare. — Soldații duși în războiu contra Rusiei au neapărată lipsă de astfel de scutiitoare contra frigului, — căci în Rusia iarna vine și mai de grabă

și mai aspră ca pe la noi. Iar ea până dă gerul, Rusia să poată fi pusă la pământ, ca soldații să se întoarcă deja acasă, — nu-i nădejde De aceea e mai bine dacă ne pregătim de cu vreme a fi de ajutor soldaților pe cari i ar prinde gerul cel muscălesc prin câmpiile Rusiei.

„Ambulanța Petran“ în Cluj. Trei sute de mii de Români stau azi sub arme la hotare întru apărarea Monarchiei. Ei vor presăra cu morți și răniți câmpurile de luptă. Jalea ne cutremură pentru morți, mila ne întărește pentru răniți. — Am socotit dară, că este o datorie pe cât de omenească, pe atât de românească, ca aici în Cluj, unde vor fi aduși, în vederea clinicelor (a marilor spitale), în întiul rând jertfele de pe câmpul de războiu dela Miază noapte, să înființăm un așezământ românesc pentru răniți. Institutul „Economul“ a înființat în acest scop, cu ajutorul Reuniunii femeilor și a Despărțământului Cluj al Asociațiunii, sub direcția Doctorului Bașiota, în casele din grădina Petran, un spital cu 15 paturi și o ambulanță pentru răniți, cărora le ofere gratuit întreținere, îngrijire doftorească și legarea rănilor. Avem astfel înființat spital românesc din țară, a cărui susținere recere vre-o 15.000 coroane la an, din care sumă, partea cea mai mare e hotărât să o poarte „Economul“ din cuota sa filantropică, pe care o va da mai ales pentru acest scop, iar pentru rest „Ambulanța Petran“ e silită a apela la bunătața obștei românești.

„Ajutoarele binevoitoare, să se trimiță la banca „Economul“, însemnând că sunt pentru „Ambulanța Petran“.

Comitetul Ambulanței.

Piticul Muntenegru... Pe socoteala țărișoarei lui Nichita se fac mulțime de glume prin gazete și cu grațul. E zugrăvită țara lui cât un ou de găină; regelui ei Nichita îi zic „Nichipercea“ și e luat în tot chipul peste picior, ca nefiind macar vrednic se vorbești serios despre el.

După o notiță de acestea batjocoritoare la adresa Muntenegrului și a lui Nichipercea lui, — un ofițer ungar dela granițele Muntenegrului a trimis foii „Pesti Hirlap“ în care se tipărise glumele acelea, o scrisoare, în care își bate la rîndul seu el joc de cei ce iau chiar așa în deșert mica țară cu care ne războim.

„Luptele din jurul munților ce împrejmuesc Muntenegrul — zice numitul ofițer — sunt pentru ai noștri nu numai obositoare, dar și primejdioase. Iaca de ce:

„Printre stîncile pleșuve ce se ridică din cale afară piezișe în sus a acestor munți, după fiecare colț de stîncă, în fiecare înfundătură, — și de acestea-s foarte multe, — focuri dușmane întimpină pe soldații noștri!

„Urcarea acestor munți este și în zile pacinice, negrăit de obositoare și primejdioasă, iar acum e și mai grea, căci răpăe pușca și zboară șrapnelul (glonțul ce se sparge ducînd mii de schije în jur de sine).

„Muntenegrenii se află pe crestele munților în așezări coperite, și soldații noștri trebuie să ducă lupte grele pentru fiecare palmă de pământ.

„Ochiul Muntenegreanului e ager, brațul lui e sigur, piciorul îi e iute și sprinten. Pușca o mănuiază distins (foarte bine), — din ceea-ce urmează, că nu e de pus chiar în șir cu dușmanul pe care îl poți desprețui (il poți privi de sus, ca pe un nimenea!).

„Ori-cît de necrezut ar suna, muntenegrenii au puști foarte bune, și tunuri grele, — și știu umbla cu acelea de minune!

„Că tunurile le-au căpătat împrumut și că acelea poate-s îndreptate de tunari streini, — asta e lucru cu totul de a doua mână.

„Ori cît de firesc este, că la urma urmelor tot noi vom fi biruitorii, — pentru aceea pe Muntenegrenii luptători contra noastră, trebuie să-i luăm așa cum sunt, și trebuie să recunoaștem, că avem de lucru cu un contrar tare și vinjos“! (Pesti Hirlap dela 26 Aug.).

Noi trenuri de persoane vor circula pe linia Budapesta-Predeal. Se știe că mobilizarea a stînginit mult umblarea regulată a trenurilor. În loc de 3—4 pe zi, a veam numai unul, mult doue, și pe acestea puteai urca numai cu adevărînță că ai treabă de trebuință obștească.

Acum că mobilizarea s'a sfîrșit și oștile sunt aproape toate la locul lor de luptă, — Direcția căilor ferate regale ungare, cu începere de ziua de 27 August n. 1914 a pus în circulație un nou tren de persoane pe linia Budapesta-Arad-Teiuș-Brașov și napoi; amîndouă trenurile vor avea cupeuri de clasa I-a II-a și a III-a. Iar prețul biletelor va fi cel obicinuit. Între Brașov și Arad, trenurile pot fi folosite fără a fi lipsă de bilet de legitimație dela autoritățile în drept.

Întiul tren personal pleacă din Budapesta dimineața la 6. 30 oare și sosește la Brașov dimineața la 6, 18 oare; iar celălalt tren pleacă din Brașov noaptea la 11, 06 oare și sosește la Budapesta noaptea la oarele 11.

Direcția căilor ferate ungare a adaus la aceste două trenuri și legături ferate corăspunzătoare cu punctul de frontieră Predeal și napoi. Astfel de la Brașov un tren pleacă dimineața la oarele 6' 34" și sosește la Predeal la oarele 7, 40; iar celălalt tren pleacă din Predeal noaptea la oarele 9, 40 și sosește la Brașov noaptea la oarele 10, 41.

Pompierii voluntari ai orașului Orăștie, — roagă pe toți acei cetățeni ai orașului, cari n'au

fost chemați sub arme, — să intre în șirele pompierilor orășenești, întregind șirele aceloră, rărite prin mobilizare.

Cei ce au primit invitații speciale, privința asta, sunt rugați a le satisface.

Cu conducerea lucrărilor e încredințat George Oprean, căpitan de pompieri. Exercițiile se țin în curtea casei orășenești în timpul satorit de poliție!

Mapa Europei românească,

se află de vânzare la „Librăria Dr. S. Bornemisa” din Orăștie, — foarte bună pentru a urmări mersul marelui războiu european.

Prețul 1 cor. 80 fil.

Cei-ce o procură pe postă, să trimită 2 cor. spre a le merge în cuvertă închisă și francată.

POSTA REDACȚIEI

Dim. Birou, Marossziget. De când ai scris primadată, am schimbat adresa la Marossziget unde vă merge foaia regulat.

Petru Ugur, M. Derzse. Foaia dela noi vă merge. Până în 15 Sept. o tot expedăm regulat. Nu putem ști de ce n'ați fi primit'o.

Simion Tibrean, Diod. Același răspuns.

Abon. *Alexandru Dreghiciu, Bozovici, George Damian, Néramogyoros și Milan Iova, Omlod.* Vi-am trimis iară ultimii 3 numeri, dar vedeți faceți ordine cu posta ori cu împărțitorul, că de aici foile merg. Dar acum mulți pun mâna pe ele și nu le mai dau celor căroră se cuvine.

Jiviu Păcurar Magyarcsanád. Abonamentul s'a regulat cum ai dorit. Dșoara Ela Maghier e imposibil să nu primească foile, căci dela noi merg regulat. Dlui V. Ungurean asemenea le-am trimis împreună cu cei doi numeri din urmă.

George Lepa, Fibiș. Dta ai trimis în Ianuarie în contul abon. 5 cor. Din banii aceștia s'au tras în restanța de pe 1913 2 cor., iar pentru anul acesta a rămas numai 2-50 cor., pria urmare pe semestrul II. a. c. ești în restanță cu abonamentul.

Muntean Petru, Velikagrada pusza. Banii pentru foaie i-am primit. Foaia dela noi va merge până la 15 Octombrie a. c. Mirare că nu o primești. Se poate să ne fi dat adresa greșită pe cupon când cu trimiterea abonamentului.

George Comloșan, Sînmicl.-mare Am primit abon. de 2 cor. dară pentru 2 cor., nu poți primi Libertatea și adăusele ei, dela prima Iulie,

ci numai Libertatea singură, ceea ce credem că o primești regulat.

Dionisie Josef, Olahpéterfalva. Am primit dela dta în 18 Ian. 2-50 cor., abonament la Libertatea și Foaia Interesantă. În 26 Iun. 5 cor., din care 2-50 cor., le-am scris pentru foaie pe sem. II. iar pentru 2-50 cor., la dorința dtale și s'a trmîs chipul lui Mihai Viteazul. Pentru Nr. de războiu nu am primit bani, de aceea nu-l primești.

Filon Rese Mezôsály. Ești în restanță cu abonamentul pe sem. II. de aceea foaia s'a oprit.

Alda Iuon, Aldofalva. De aici merg foile cu îngrijire.

Văcariu Somson, Curtea. Foile ies numai de 2 ori pe săptămînă, așa nu vi le putem trimite în toată ziua!

Autoriu Lutu, Sebed. Foile le expedăm regulat. Că nu le primești nu știm ce poate fi cauza. Abonamentul s'a aflat în regulă. Timp a trimite napoi recipisele nu avem. Cînd vei veni pe la Orăștie, le poți primi.

Vișoi David șutu Chitid. Adresa dtale e în regulă, foaia îți merge.

Ioan State, Zagon. Cu abonamentul ești în regulă, dela noi asemenea îți merg foile; că nu le primești, nu știm ce poate fi.

Pop Valer, Fejérd. „Libertatea” Nr. de războiu pentru 3 cor. în trei exemplare o puteți primi timp de 2 luni, odată pe săptămînă.

Sicoie Nicolae Duducă, Sôdolpeles. Abonamentul îți este în regulă. Foaia merge regulat. Că ce face notariul și împărțitorii de foi, de aici nu o putem ști.

Alex. Brazovean, Nădrag. Pentru Nr. de războiu am primit banii.

Petru Moldovan, Bandul de C. Despre oameni din America noi nu am primit nici o lămurire. Că vin acasă ori nu, numai dela voia lor atîrnă.

Abon. lui *Arcadie Gașpar* s'a sfîrșit la 2 Aug. a. c., foaia e oprită.

1833 *Ioan Olariu* com. Marga. Abonam. e trecut, foaia e oprită.

2593 *Moise Piso* Petrifalău. Abon. în regulă dela noi foile merg regulat.

Emilian Borza, Királypatak. Abon l'am primit, dela noi foile merg.

Alex. Chiuzbăian, Girodtotfalva. Banii s'au primit și ești în ordine. Foile dela noi se duc.

Pavel Cătană, Kurtakér. În 24 Aug. trimis-ai dta bani la administrația foii „Libertatea” și citiți?

Victor Boeriu, Grid. Noi nu vă trimitem 2 numeri de foaie, ci trimitem cum ai scris și cum ai trimis banii, adecă un număr de Joia regulat și cel de Lunea, care e tot „Libertatea”.

Sub numirea:

„Eroii noștri”

ies la Orăștie de sub tipar un șir de cărțile de cite 80—100 pagini (fețe), cuprinzînd istoria neamului românesc

din cele mai vechi vremuri până în zilele noastre! Cu chipurile eroilor și a războaielor, și cu poeziile care cîntă mărirea lor!

Fiecare broșură (cărțică) să vinde cu numai 30 fileri, și 5 fileri de postă.

Au ieșit până acum 3 broșuri.

Luată una singură, costă 30 fil. și 5 fil. de postă.

Cine ia 2 broșuri de-odată, le capătă cu 65 fil. (în loc de 70). Toate trei broșurile luate de-odată, se trimit cu 1 cor. franco.

Trimiteti bani pentru ele la „Libertatea” în Orăștie (Szászváros) sau la „Librăria Națională” tot acolo.

Un sfat!

Suntem noi locuitorii Ardealului, ai Banatului și Ungariei, — în afară din orice primejdie în acest războiu, prin faptul că armatele noastre au ieșit din țară și atacă pe Rus și pe Sîrb la el acasă?

Așa credem, și așa se dee Dzeu să fim în afară de orice primejdie de năvală streină asupra noastră.

Dar omul cu bună socoteală nu-și lasă azi neasigurat nici grîul în cîmp, nici în stog, nici finul din cîmp și nici dupăce l'a adus acasă, — căci oști streine se poate să se strecoare pe undeva și se vie și pe la noi, și pe unde acelea trec, multe se întîmplă! De aceea bine face cel ce își asigură azi și grîul și finul, și în cîmp și acasă în curte!

Iar casa neasigurată numai omul cel mai fără socoată ș-o lasă! Da de vine un val dușman și le pîrjolește?

Tot omul să-și asigure bucatele, nutrețul și edificiile. Și anume negreșit la banca românească de asigurări: „Banca Generală de Asigurare” din Sibiu ori la agenturile ei, cari se află prin toate orașele, ba și în comunele mai mari.

Dela 1 Septembrie

până la Anul-Nou

— așadar 4 luni de zile —

dăm »LIBERTATEA» cu următorul preț:

Numărul de Joia, cu „Foaia Interesantă” împreună, cu 1 cor. 60 fil.

Numărul de Lunia, dela 1 Sept. până la Anul-nou, iar cu 1 cor. 60 fil.

Cel-ce dară, neavînd foile noastre, voește a intra ca abonat (nainte plătit) nou, să trimită cor. 3-20 și va primi foile de acum până la Anul-nou tot de 2-ori pe săptămînă!

— Rugăm cetiți această vestire și altor cetitori din sat, cari nu au azi aceste foil!

Numeri singuratici din „Libertatea”

găsiți spre vânzare, atât din foile de Joia, cât și din numărul de Lunia (cel de războiu), în următoarele orașe, la următorii vânzători ai foilor noastre:

Prețul unui număr e totdeauna **10 fileri.**

O aflați în:

BLAJ, la »Librăria Seminarială«.
BRAD, la negustorul român Ioan Cutean.
HUNEDOARA, la negustorul român N. Țintea
GHIOROC, la negustorul român M. Butariu.
BAIA-DE-CRIȘ, la negustorul român Rom. Coțoiu.
SIBIU, la traficele: Hermine Frank și Németh László.
ORADEA-MARE, la Librăria Hegedüs (Rákoczi ut. 5).
ALBA-IULIA, la Publiu Murășan, în piață.
FĂGET, la negustorul român Aug. Oneșan.
HATEG, la negustorul român B. Popovici.
SELIȘTE, la negustorul român N. N. Țintea, Ssor.
LUGOJ, la Librăria românească »Minerva« G. Țăranu.
CRIȘTICOR, la comerciantul Vágzsina Imre.
VINȚUL-DE-JOS, la Filiala »Ardeleana«.
ABRUD, la vânzătorul de foi I. Tengher.
VÎRȘET, la prăvălia Amalia Kirchner.
ȘOMCUTA-MARE, la însoțirea creștină de Consum.
BEIUȘ, la Librăria românească »Doina«.
DOONECIA, la dl. G. Dumitru.
TURDA, la »Librăria Poporală« I. Pescariu.
LIPOVA, la vânzătorul de foi Schmolzer Antal.
BRAȘOV, la Librăria rom. I. Chiroiu.
ILIA, la societatea comercială românească »Libra«.
ȘUGAG, la negustorul român Nic. Ștefan.
DOBRA, la banca »Grănițerul«.
CÎMPENI: la comerciantul român Dumitru Iclozan.
MEDIAS: la Librăria G. Reisenberger.
ORĂȘTIE: la Librăria Dr. S. Bornemisa și com. N. Nicoară
în CARANSEBEȘ, la com. rom. Petru Lepa.

In aceste locuri căutați „LIBERTATEA” Marția și Vinerea.
Alți negustori, cari ar dori să vândă foile noastre, — să se înștiințeze.
Au câștig frumusețea dela vânzarea lor.

Primul depozit român

de PIANE, PIANINE și ARMONIURI

T. Popovici, Sibiu, strada Cîsnădiei 7, —

se recomandă on. public român cu fabricate exclusiv bune, cu cari s'a aprovizionat pentru on. public muzical.

Prețuri mai ieftine ca oriunde! Impachetare și transport gratis! Plătire și în rate convenabile.

Ca Român și specialist, proprietarul depozitului, roagă publicul nostru de pretutindeni, să-l onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp. 1392)10-50

Institutul diagnostic al doctorului Cozmuța, (aflător în Budapesta VIII. Mária u. 30, la imediata apropiere de clinica centrală. Casă privată cu grădină. Telefon urban: József 42-08), — e unicul institut în Ungaria, care se ocupă exclusiv cu constatarea diferitelor morburii mai grele și complicate ca: boale interne, de rinichi, de nervi, de piept, de piele, venerice, boale femeiești și de copii, etc. Institutul, pe lângă instalațiile și laboratoarele medicale, mai are și zece camere mobilate, pentru pacienți, deci foarte acomodat pentru publicul din provincie.

Pentru boale de piept și venerice, institutul are secții separate. Deslușiri și amănunte dă cu plăcere direcțiunea institutului.

(1353) 15-

Oare de piano

și instrucția de lipsă teoretică muzicală, — dau în Orăștie începînd dela 1 Septembrie a. c.

Taxa de instrucție, după orele ce se iau.

A se adresa la:

Dna Luise Krasser
Orăștie, Piața No. 3-5
(423) 3-3 (casele dlui Binder).

„Cele mai frumoase!”

Așa să chiamă volumașul de poezii populare scoase acum de sub tipar de „Librăria Națională” dela Orăștie, poezii atese de dl. Seb. Bornemisa, redactorul revistei „Cosinzeana”.

Cel cărora vă plac poeziile populare (și la toată lumea plac pentru farmecul din ele!), cumpărați-vă această cărticică de poezii populare și veți avea o neîncetată plăcere citindu-le, căci ele sunt într'adevăr, cum le spune titlul cărții: „Cele mai frumoase”!

Prețul 60 fileri, trimise franco.

Compactor român

executînd lucrări de compactorie, dela cele mai simple până la cele mai fine, — legături de cărți pentru biblioteci, broșuri, protocoale pentru cancelarii, cărți de bănci legate în pînză, piele ori mōleschin, trainic și fin, cu vignete simple ori aurite, —

— avem la Orăștie! Recomandăm celor ce au biblioteci private ori a societăților, să se adreseze pentru compactarea cărților din ele, dlui **Petru Ilies**, compactor în Orăștie.

„Tipografia Nouă, I. Moța”

din Orăștie (Szászváros)

este una din cele mai bogat provăzute cu tot felul de material pentru tipar. E în stare a tipări broșurile cele mai fine, cu clișee întretesute în text, — apoi ori-ce tipărituri pentru privați, ca: invitări, anunțuri de logodnă, de cununie, cărți de vizită, afișe (placate), reclame, etc. — Pregătește tipărituri pentru bănci și cărți pentru bănci. În posesiunea unei mașini ce tipărește în două colori de-odată, poate pregăti: invitări, reclame, ș. a., în două colori!, etc. — Tipărește ziare, reviste, broșuri, cu totul moderne cu gust arangeate și tipărite. — În »TIPOGRAFIA NOUĂ« se lucrează cu 6 mașini: una plană, una dublă (lucrînd cît două plane de-odată), una tipărind în două colori de-odată, o mașină americană pentru lucruri mărunte, una de perforat și una de tăiat. — **Serviciu repede** — Prețuri mai ieftine ca aiurea!

Adresați-vă cu încredere, în ori-ce trebuințe de tipărituri, la:

„Tipografia Nouă I. Moța”
(Tipografia foii »Libertatea«)
în ORĂȘTIE (Szászváros).

VINURI

vechi și noi — de vîndut

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos), PETRU BENEĂ, căci Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lingă prețurile cele mai moderate!

Anul 1911. Vinuri vechi:

	Anul 1911	Anul 1912
Vin alb — — —	70	60
Rizling — — —	72	62
Roșu de Miniș — 1 00	90	
Carbenet — — 1 10	—	—

Anul 1913. Vinuri noi:

Vin alb — — —	— 46
Rizling — — —	— 48
Șillei — — —	— 50

Rachle de trevere (comină) K. 1.60
Rachle de comină, specialit. K. 2.20

Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachisă expedează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă. *Vase împrumutate pe timp de 2 luni.* Pentru calitatea vinului garantez:

(1211) 31— PETRU BENEĂ,
proprietar de vii în Șiria
Világos, (Arsd. m.)

Cărți pentru popor

„Cele mai frumoase”, poezii populare spicuite pe ales.
Pentru America: 15 cenți, franco.

„Versuri flusturate”, o cântecioasă plină de haz și de versuri de ris. Pr. 15 cenți.

„Împăratul Rogojină”, poveste de toată frumusețea. Prețul 8 cenți.

„Volintiris”, o povestire din războiu. Prețul 8 cenți.

„Băldior și Tămăiță”, o carte care cuprinde 15 povestiri foarte interesante. Pr. 12 cenți.

„Codreanu” haiducul. Prețul 8 cenți.

„Sticla din urmă”, comedie. Prețul 8 cenți.

„Musca”, „Nasul”, „Intâia scrisoare de dragoste”, trei monoloage. Pr. 12 cenți.

„Sara pe ulița”, piesă teatrală. Prețul 6 cenți.

„Țiganul în căruță”, dialog. Prețul 8 cenți.

„Scrisori”, piesă în r'un act. Prețul 8 cenți.

Prețul tuturor acestor cărți laolaltă, face

1 dollar.

dar celor, cari le comandă toate deodată, se trimit franco cu

numai 80 cenți!

Cine trimite dar 1 dollar, mai capătă de 20 cenți alte cărți plăcute!

Trimiteți banii înainte, la: „*Librăria Națională*” S. Bornemisa în Orăștie Szászváros.

„HATIEGANA”

instituit de credit și economii, societ. pe acții,
în Hateg (Hatszég),

primește și fructifică depuneri:

până la 1000 cor. cu 5%

dela 1000 până la 2000 cor. 5½%

dela 2000 cor. în sus, dacă acele sunt depuse pentru o durată mai lungă de o jumătate de an, cu 6%.

(1489) 10—12

Direcțiunea.

„Atelierul de țesături și cusături românești” din Orăștie (Szászváros)

dă împrumut:

pentru serate și baluri: *porțuri femești*: de Orăștie, Pădureancă și Tulgheș, pentru taxa de folosință a costumului cor. 10 — plus spesele de porto. *Costume de Călugeri* pentru taxa de folosință a unui costum cor. 5 — plus spesele de porto.

Are de vânzare:

costume complete port de Tulgheș à cor. 100 —

costume complete port de Orăștie à cor. 160 —

costume complete port de Pădureancă à cor. 120 —

Primește comenzi de tot felul și execută după modele din Atelier.

(1134) 10 -

MEDICII

recomandă ea foarte potrivit leac contra tusei

KAISER

Caramele

pectorale

cu cel „3 brazi”.

Milfoane de înși le folosesc în contra

TUSEI

răgușelei, guturaiului, flegmei și tusei măgărești.

6100 de atestate autentice de not. publ. garantează efectul sigur.

Sunt bonboane cu un gust foarte plăcut!

Se găsesc în pachete de 20 și 40 fil., și în doze de 40 fil.:

în Orăștie Apot. N. VLAD. în Dobra Apot. W. UNBERATH, și în alte apotece.

Frizer nou în Orăștie.

Fac prin aceasta cunoscut onorabilului public din loc și jur, că cu ziua de Sîmbătă în 4 Iulie n. — deschid în Orăștie, în drumul țării, lingă prăvălia dlui Corvin, (în fosta prăvălie Jurkovits):

BARBIERIE și FRIZERIE,

arangeată modern și condusă de mine, după ce am praxă îndelungată în țară și străinătate!

Rog onorabilului public, inteligență și popor, din loc și jur, a mă cerceta cu încredere

Cu stîmă:

Filip Schiopu, friser.

(10)

THE NATIONAL BANK OF THE REPUBLIC, Chicago, Ill.

Capital și surplus 3 milioane de dolari.
Fonduri peste 30 milioane de dolari.

Singura mare bancă de stat în West, cari își are secție românească.

După depuneri solvește 3% interese.

Trimiteri de bani prin telegram **gratis** 500 coroane

ori sume mai mari trimitem prin telegram fără vre-o suprasolvire, iar banii în ziua următoare îi plătim în țara veche.

Spese pentru telegram nu luăm!

Noi nu numai că promitem, ci banii în ziua următoare îi și plătim primitului, pentru-că noi banii îi trimitem de-a dreptul din Chicago cu telegram. — n vrame ce banii trimiși prin ați bancheri sunt pe cale cu posta la New-York, noi i-am și plătit deja în țară — Trimiterile prin postă, mulțumită unui mod până acum necunoscut, îi plătim în țară cu 4—5 zile mai repede ca ori-și cine altul. — Cearcă și te vei convinge. — După fiecare trimiteră, dăm fiacărui rețepsiul postal original din țară. — Cere coala de trimiteră (manieră).

THE NATIONAL BANK OF THE REPUBLIC
39 So. La Salle Str. Cornel Monroe, Chicago, Ill.
(Vis-à-vis de Consulatul Austroungar).

Redactor resp. Ioan Moța.

„BANCA DE ASIGURARE”

— cea românească —

dela SIBIU, zisă: »BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE» — face cunoscut marelui obște românești, că în aceste zile grele și pline de primejdii, primește asigurări nu numai contra pagubelor *de foc, de grindină* (baterea pietrii), contra spargerii, etc., — ci și

asigurări asupra vieții

și anume așa, că contractul are putere și pentru timpul de războiu. Plătește adecă — potrivit condițiilor (legătuielilor) din contract, și asigurarea celor căzuți în război ori morți pe urma rănilor ori boalelor căpătate în războiu.

Toți cîți aveți a vă asigura edificiile contra focului, sau nutrețele, — sau cei-ce ați voi să aveți o asigurare asupra vieții pentru ca la caz de moarte, venită din orice primejdie a zilelor acestora rele, — familia să vă capete o sumă oarecare, —

— faceți-vă asigurările la

„Banca Generală de Asigurare”

— cea românească —

din Sibiu (Nagyszeben).